

**UCHWAŁA NR VII/59/24
RADY POWIATU GOSTYŃSKIEGO**

z dnia 21 listopada 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie
gostyńskim na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 12 pkt 11 w związku z art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim w latach 2025-2027, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gostyńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący
Rady Powiatu
Gostyńskiego

Tomasz Skibicki

Załącznik do uchwały Nr VII/59/24
Rady Powiatu Gostyńskiego
z dnia 21 listopada 2024 r.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2025-2027

Gostyń 2024 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. OPIS PROGRAMU	4
II. 1 PODSTAWA PRAWNA	5
II.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU. 6	6
II.3 ADRESACI PROGRAMU	6
II.4 FINANSOWANIE PROGRAMU	7
III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	8
III.1 DANE DEMOGRAFICZNE	8
III.2 DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	12
IV. DIAGNOZA STANU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM	21
IV.1 PIECZA RODZINNA I INSTYTUCJONALNA	21
IV.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO W RAMACH SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	32
IV.3 ANALIZA SWOT OBSZARU WSPARCIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM	35
V. PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM	40
V.1 CELE PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI	40
V.2 LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	49
V.3 ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU	50
V.4 ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE	50
V.5 SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU	51
VI. ZAKOŃCZENIE	52

I. WSTĘP

Każde dziecko ma prawo do wychowywania się w rodzinie. Jest ona podstawowym środowiskiem opieki i wychowania dziecka jest rodzina. Kształtuje osobowość dziecka, postawy, system wartości, wpływa na jego rozwój fizyczny, intelektualny, społeczny. Rodzina jako grupa społeczna pełni określone funkcje, które realizuje i spełnia na rzecz swoich członków oraz wobec społeczeństwa. W sytuacji, kiedy funkcje te nie są realizowane lub realizowane są w sposób niewłaściwy, zachodzi potrzeba podjęcia interwencji, w celu ochrony członków rodziny, w tym dzieci, ich potrzeb i dobra. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, czyli następować po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny w środowisku.

Konwencja ONZ o prawach dziecka mówi o tym, że dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Także polska konstytucja zapewnia ochronę praw dziecka, a dobro dziecka jest konstytucyjną klauzulą generalną, której podporządkowane są wszelkie regulacje w sferze stosunków między rodzicami i dziećmi.

Zgodnie z obowiązującym obecnie stanem prawnym, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zasady funkcjonowania oraz formy sprawowania pieczy zastępczej reguluje ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), której preambuła wskazuje, że jej celem jest m.in. dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, zapewnienie ochrony przysługujących im praw i wolności w przekonaniu, że skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Aby zapewnić każdemu dziecku, całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców oraz stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego – zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), tworzy się 3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2025-2027.

W powiecie gostyńskim, Zarządzeniem Starosty Gostyńskiego Nr 50/11 z 2 sierpnia 2011 roku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

II. OPIS PROGRAMU

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2025-2027 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2022-2024 i zakłada funkcjonowanie kompleksowego systemu wspierania rodzin. Celem Programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, wspieranie procesu usamodzielniania i pomoc dla pełnoletnich wychowanków pieczy, organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób funkcjonujących w różnych rolach w systemie pieczy zastępczej.

Program określa zakres niezbędnych zadań i działań, zmierzających do ograniczenia sieroctwa społecznego, opisuje założone do osiągnięcia cele, wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone w realizację przyjętych założeń. Ponadto Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, zadania w ramach kategorii działań.

Program ustala również coroczne limity rodzin zastępczych zawodowych w powiecie gostyńskim.

Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

Analizując i ustalając cele Programu, uwzględniono z jednej strony zadania samorządu powiatowego, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z drugiej strony lokalne (w wymiarze powiatowym) uwarunkowania: potrzeby i możliwości ich zaspokojenia, w tym już istniejącą infrastrukturę socjalną, w zakresie pieczy zastępczej.

W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2025-2027 wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę

zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą, funkcjonującą na terenie powiatu.

Zakłada się, że tylko równoległa realizacja przyjętych w Programie celów oraz realizacja gminnych programów wspierania rodziny w samorządach, wchodzących w skład powiatu gostyńskiego, umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci z terenu powiatu w pieczy zastępczej oraz powroty dzieci z pieczy do swoich rodzin, po przywróceniu tym rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zakłada się też, w sytuacjach, gdy przywrócenie rodzinie biologicznej dziecka zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie jest możliwe, dążenie do przysposobienia dziecka.

W przypadku braku takiej możliwości i potrzebie zapewnienia dzieciom czasowej opieki i wychowania do czasu ich usamodzielnienia, zakłada się ograniczanie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej opieki zastępczej, co sprzyja wychowaniu dzieci w środowiskach prawidłowych wzorców rodzinnych. W konsekwencji doprowadzi to do zapewnienia dzieciom możliwości znalezienia swojego miejsca w życiu dorosłym oraz minimalizacji zjawiska marginalizacji społecznej wśród wychowanków pieczy zastępczej.

II. 1 PODSTAWA PRAWNA

Działania uwzględnione w niniejszym Programie podejmowane i realizowane są w oparciu o:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku;
- 3) Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- 4) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 7) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej;
- 8) Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2025.

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita

Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na samorządy obowiązek budowania lokalnego systemu wsparcia w obszarze wychowania i pieczy zastępczej.

II.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU

Koordinator Programu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Realizatorzy i partnerzy Programu – instytucje i organizacje z terenu powiatu gostyńskiego:

- Starostwo Powiatowe w Gostyniu,
- instytucje systemu pomocy społecznej i wsparcia rodziny,
- interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- placówki oświatowe,
- poradnia psychologiczno-pedagogiczna,
- organizacje pozarządowe,
- organy administracji samorządowej,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- sąd rodzinny,
- policja,
- prokuratura,
- jednostki ochrony zdrowia,
- wolontariusze,
- media.

II.3 ADRESACI PROGRAMU

- 1) rodziny biologiczne, w szczególności te, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej,
- 2) rodziny zastępcze z małoletnimi dziećmi i pełnoletnimi wychowankami nadal przebywającymi w rodzinie zastępczej,
- 3) dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- 4) usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 5) kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- 6) placówki opiekuńczo-wychowawcze,

- 7) specjaliści pracujący w obszarze pieczy zastępczej.

II.4 FINANSOWANIE PROGRAMU

Zgodnie z założeniami ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), do zadań własnych powiatu należy realizacja zadań z zakresu organizacji i wsparcia rodzin oraz wychowanków pieczy zastępczej, a także zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Samorząd w pełni odpowiada za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym również za finansowanie działań z tego zakresu.

Projektowane źródła finansowania Programu:

- 1) środki własne powiatu gostyńskiego lub powiatu pochodzenia dziecka,
- 2) gmina pochodzenia dziecka,
- 3) opłaty rodziców za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- 4) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej,
- 5) środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- 6) środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych,
- 7) granty konkursowe różnych szczebli pozyskiwane przez powiat lub organizacje pozarządowe,
- 8) darowizny dla organizacji pozarządowych,
- 9) wolontariat, w tym pracowniczy.

III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

III.1 DANE DEMOGRAFICZNE

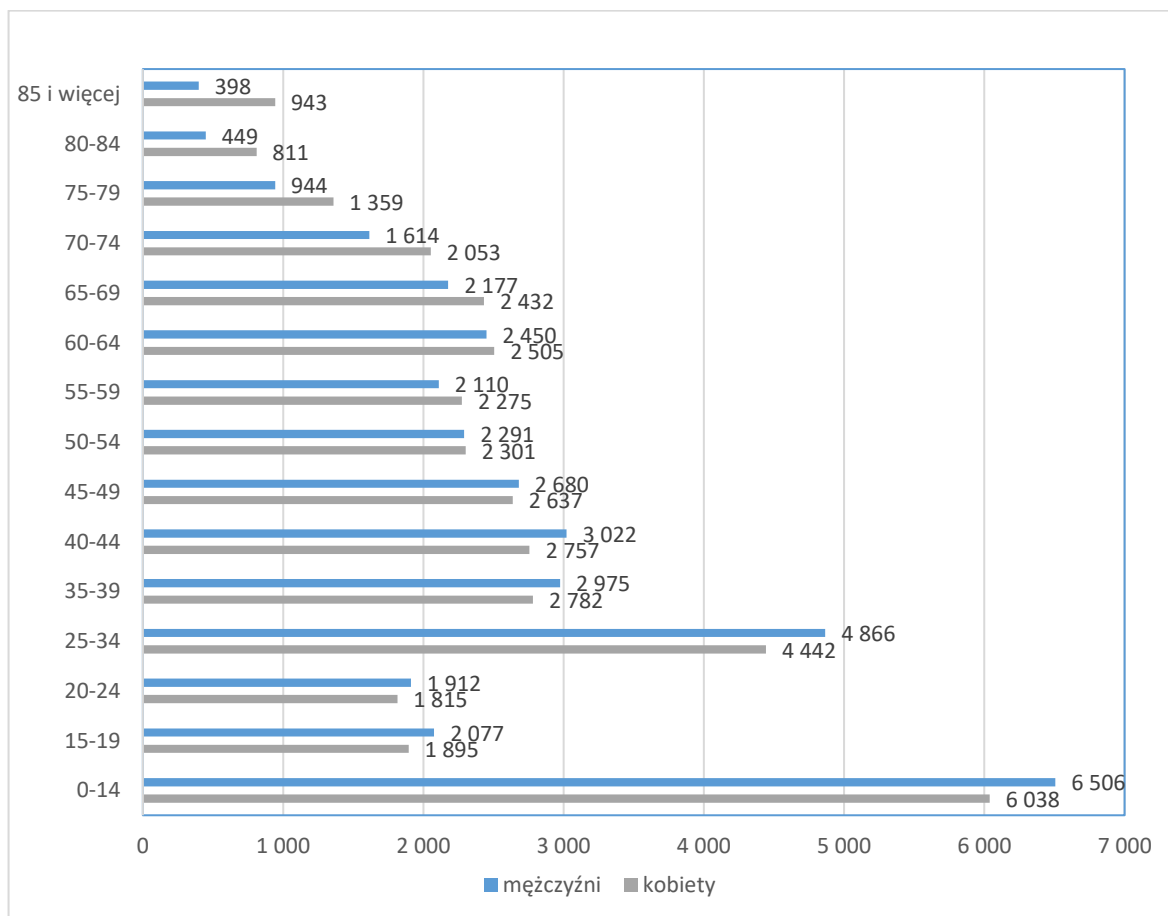
Powiat gostyński zajmuje powierzchnię 810,3 km². Swym zasięgiem obejmuje 7 gmin, w tym 5 gmin miejsko-wiejskich (Pogorzela, Krobia, Gostyń, Borek Wielkopolski, Poniec) oraz 2 gminy wiejskie (Pępowo i Piaski).

Liczba ludności powiatu gostyńskiego (wg danych GUS z 31.12.2023 r.) wynosi 73 694 mieszkańców, a gęstość zaludnienia 91 osób/km². Jest to spadek o 2 038 osób (3%) od końca 2020 r. Najwięcej mieszkańców ma gmina Gostyń – 27 846; najmniejszą populację gmina Pogorzela – 4 672 i Pępowo – 5 762. W gminie Krobia mieszka 12 634 osób, w gminie Piaski – 8 244, Poniec – 7 503, a w gminie Borek Wlkp. – 7 033 osób. Stopa urbanizacji sięga 42%.

Liczba kobiet na koniec 2023 r. wynosiła 37 134 (50,4%), a mężczyzn 36 560 (49,6%). Współczynnik feminizacji wynosi 102, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 2,5%. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu gostyńskiego w 2060 roku wynosi 58 401, z czego 30 131 to kobiety, a 28 270 mężczyźni. W porównaniu do końca 2023 r. byłby to spadek populacji powiatu o 20,75%.

Średni wiek mieszkańców powiatu gostyńskiego w 2023 r. wyniósł 40,5 roku i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego. W podziale na płeć – kobiety 41,9 lat, mężczyźni 39 lat.

Wykres 1. Ludności powiatu gostyńskiego w 2023 r. wg wieku i płci.

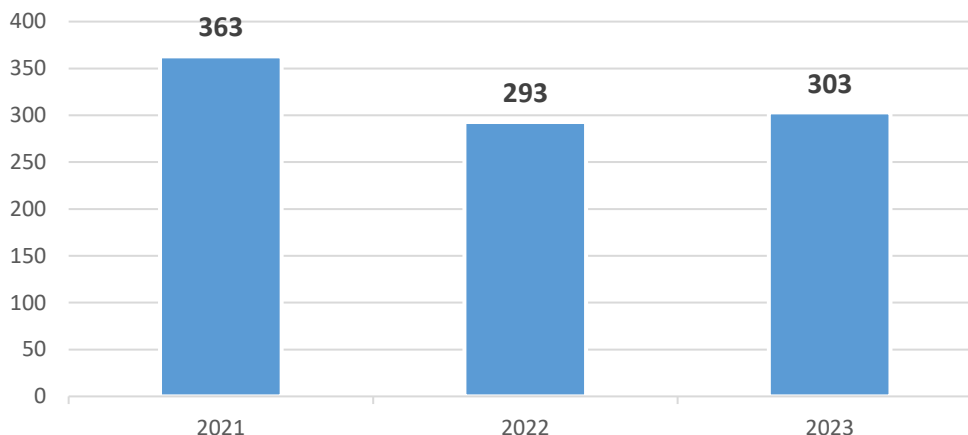
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z danych GUS wynika, że liczba nowo zawieranych małżeństw w Polsce pozostaje od 2013 r. na poziomie poniżej 200 tysięcy. W 2023 r. zarejestrowano niecałe 146 tys. nowych związków. Tak niską liczbę małżeństw w całym okresie powojennym odnotowano w 2020 r. z powodu restrykcji związanych z pandemią COVID-19, kiedy zawarto 145 tys. związków małżeńskich. GUS podaje, że w 2020 r. z powodu pandemii i ograniczonej pracy sądów orzeczono 51 tys. rozwodów, natomiast w 2022 r. ponad 60 tys. W 2023 r. w powiecie gostyńskim zawarto 303 małżeństwa (4,1 małżeństwa na 1000 mieszkańców). Jest to nieznacznie więcej od wartości dla Polski (3,9). W tym samym okresie odnotowano na terenie powiatu 1,4 rozwody przypadające na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości kraju (1,5). Dla porównania, w 2021 r. w powiecie zawarto 363 małżeństwa, co oznacza spadek o 16,5%.

Wykres 2. Liczba zawartych małżeństw w powiecie gostyńskim w latach

2021-2023

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

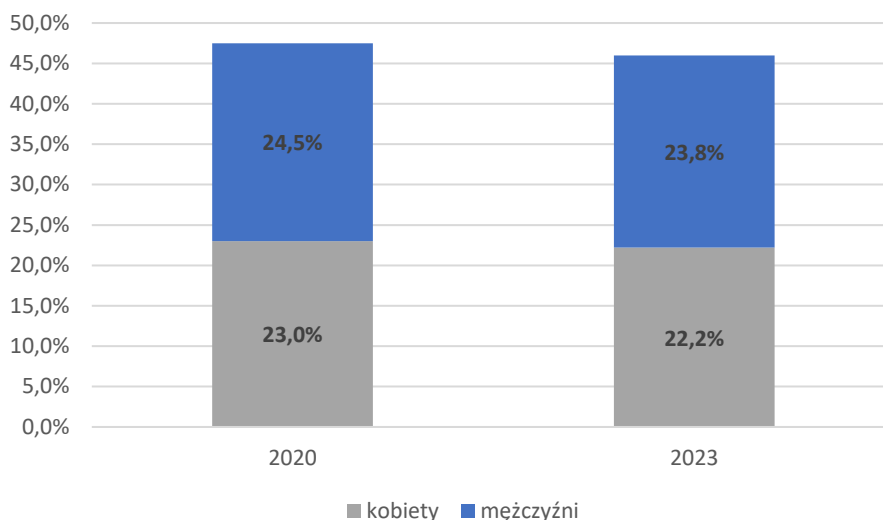
Jak zauważają demografowie „społecznym skutkiem rozwodów są losy małoletnich dzieci, których liczba w rozwiedzionych małżeństwach w 2022 r. wyniosła ok. 52 tys. Rodzi to istotne konsekwencje dla funkcjonowania takich rodzin i powoduje wzrost liczby rodzin samotnych matek z małoletnimi dziećmi. Z drugiej strony podkreślenia wymaga fakt, że coraz częściej sąd orzeka wspólne wychowywanie dzieci przez rozwiedzionych rodziców – w 2022 r. takich rozstrzygnięć było 71%, opieka przyznana wyłącznie matce to 25% przypadków (w 2000 r. udział ten wynosił 65%), natomiast wyłączna opieka ojca to tylko niespełna 3% przypadków. (Źródło: „Sytuacja demograficzna w Polsce do 2022 r.” GUS, 2023 r.). W tym aspekcie warto zauważyć, że 21,5% mieszkańców powiatu gostyńskiego (15,8 tys.) to dzieci w wieku do 18 roku życia, czyli potencjalnie osoby, które w sytuacji kryzysu rodzinnego mogą trafić do pieczy zastępczej. Z tego ponad 10 tys. to dzieci do 10. roku życia, dla których dedykowaną formą pieczy są rodziny zastępcze.

W 2023 r. powiat gostyński miał ujemny przyrost naturalny wynoszący 159. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,16 na 1000 mieszkańców powiatu gostyńskiego. Urodziło się 629 dzieci, w tym 50,9% dziewczynek i 49,1% chłopców. Zmarło 788 osób. Główny Urząd Statystyczny wskazuje na niepokojące zjawisko, jakim jest rosnąca liczba samobójstw wśród nastolatków (osób w wieku 15–19 lat). Na przestrzeni ponad 20 lat poziom zgonów nastolatków z powodu samobójstw utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie i oscyluje wokół 20%. W 2022 r. odsetek ten wyniósł blisko 22%. Oznacza to, że co piąty nastolatek zmarł w wyniku samobójstwa.

W okresie prokreacyjnym (wg definicji GUS kobiety między 15 a 49 rokiem życia) znajduje się 22% kobiet zamieszkujących w powiecie. Odsetek mężczyzn w tej grupie wiekowej wynosi niemal 24%. Są to zbliżone odsetki do obserwowanych w poprzednich latach.

Wykres 3. Osoby w wieku 15-49 lat w powiecie gostyńskim

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jak wskazują analizy Głównego Urzędu Statystycznego „bieżąca liczba urodzeń jest zależna od liczby kobiet w wieku prokreacyjnym (15–49 lat) oraz od jej struktury, drugim elementem mającym istotny wpływ na liczbę urodzeń są postawy i zachowania prokreacyjne ludności. Rosnąca i znacząco wysoka liczba kobiet w wieku rozrodczym może się wydawać wystarczającym gwarantem dużej liczby urodzeń lub jej wzrostu. Niestety tak nie jest, ponieważ drugim elementem mającym istotny wpływ na liczbę urodzeń są postawy i zachowania prokreacyjne ludności.” (Źródło: „Sytuacja demograficzna w Polsce do 2022 r.” GUS, 2023 r.). Konsekwencją wyborów dokonywanych przez młodych ludzi, którzy planując przyszłość najpierw inwestują w siebie tj. w edukację, pracę a potem w rodzinę, jest podwyższenie się wieku nowożeńców. W 2022 r. mediana wieku mężczyzny zawierającego małżeństwo wyniosła ponad 31 lat, a kobiety ok. 29 lat. Młodzi ludzie odkładają na później decyzję o założeniu rodziny, decydują o posiadaniu mniejszej liczby dzieci lub o samotnym życiu. Trendy te zostały zapoczątkowane w latach 90. XX wieku. Najwyższa płodność kobiet od 1990 r. stale przesuwa się z grupy kobiet w wieku 20–24 lata do grupy 25–29, a obecnie także do grupy 30–34 lata. Matki w wieku co najmniej 30 lat stanowią 55% kobiet, które urodziły dziecko w 2022 r. Stale obserwuje się wzrost liczby urodzeń pozamałżeńskich. Ze związków niesformalizowanych rodzi się obecnie co czwarte dziecko i od 2000 r. udział ten zwiększył się ponad dwukrotnie. Demografowie wskazują także na inny trend, jakim jest wzrost liczby

małżeństw powtórnych. Analizy mówią o tym, że duża część małżeństw powtórnych, zawieranych przez trzydziestolatków, będzie chciała scementować związek wspólnym dzieckiem, co może oznaczać wzrost kłopotów z wypełnianiem obowiązków alimentacyjnych przez rodziców niezamieszkujących z dziećmi z poprzedniego związku. Nowy związek, a zwłaszcza nowe dziecko – jak twierdzą specjaliści – są bowiem traktowane, przede wszystkim w przypadku mężczyzn, priorytetowo w stosunku do dzieci pochodzących z poprzedniego związku.

III.2 DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia w obszarze wspierania rodziny, przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu, ukazała problemy społeczne występujące na terenie powiatu gostyńskiego.

Problem przemocy domowej w powiecie gostyńskim

Diagnozę stworzono na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu gostyńskiego, Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu, Sądu Rejonowego w Gostyniu. Poszczególne zespoły interdyscyplinarne na terenie powiatu gostyńskiego przyjęły zgłoszenia stosowania przemocy w rodzinie i prowadziły procedury „Niebieskie Karty” w następującej liczbie:

Tabela 1. Procedury „Niebieskie Karty” w powiecie gostyńskim w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Borek Wlkp.	18	10	13
Gostyń	52	45	51
Krobia	10	13	25
Pępowo	7	5	3
Piaski	14	9	11
Pogorzela	5	7	9
Poniec	4	9	
łącznie	110	98	112

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej

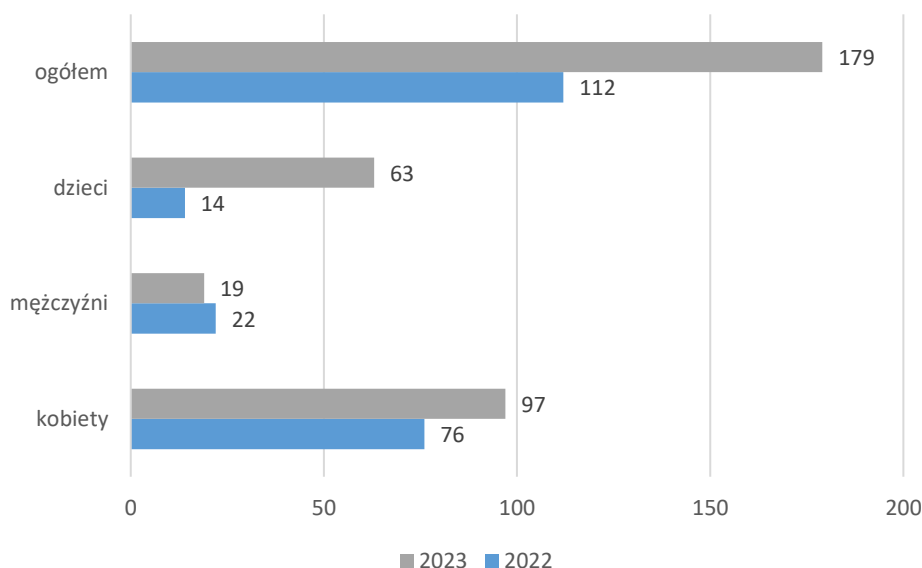
W poprzednim Programie wskazano, że w 2020 roku liczba Niebieskich Kart w porównaniu do roku 2019 wzrosła o 31%. Za jeden z powodów wzrostu wskazano okres

pandemii, zamknięcie ludzi w domach, wysoki poziom stresu związany z obawami o zdrowie, zatrudnienie itp. Niestety, ustanie pandemii i likwidacja obostrzeń nie wpłynęła na zmniejszenie liczby zakładanych Niebieskich Kart. W powiecie gostyńskim w 2023 r. utrzymywała się ona na poziomie niemal identycznym, jak w roku 2020. Dane Komendy Głównej Policji wskazują, że brak większych wahań, jeśli chodzi o liczbę zakładanych Niebieskich Kart. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest natomiast na przestrzeni lat 2021-2023 wzrost o ponad 50% liczby małoletnich dotkniętych przemocą oraz 77% więcej dzieci umieszczonych w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na skutek zjawisk przemocowych panujących w domu rodzinnym.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu potwierdzają, że zjawisko to widoczne jest także na terenie powiatu gostyńskiego.

Wykres 4. Ofiary przemocy w rodzinie

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Według danych statystycznych w skali kraju zdecydowaną większość osób dotkniętych przemocą w rodzinie stanowią kobiety, a w dalszej kolejności dzieci. Z badań przeprowadzonych w 2023 r. przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że 79% dzieci inastolatków w Polsce przynajmniej raz w swoim życiu doświadczyło przemocy lub zaniedbania. W 32% przypadków była to przemoc ze strony dorosłych, 14% było świadkiem przemocy w domu, 8% dzieci doświadczyło zaniedbania fizycznego. Nadużywanie alkoholu przez domownika 3,5 krotnie zwiększa szansę doświadczenia przemocy ze strony bliskich dorosłych. Z danych Komendy Głównej policji wynika, że w prawie połowie przypadków zgłoszeń przemocy domowej, sprawca pozostawał pod wpływem alkoholu. Analizując

statystyki umieszczeń w pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego w 2023 r. - osiem dzieci potrzebowało opieki zastępczej bezpośrednio z powodu doświadczenia przemocy domowej.

Dane te jednoznacznie wskazują na konieczność zmian w obrębie pracy z rodziną w kierunku pozwalającym skuteczniej zapobiegać przemocy. Rekomendujemy tutaj organizację zajęć warsztatowych, indywidualnego wsparcia, nauki rozpoznawania swoich stanów emocjonalnych i efektywnych sposobów ich regulacji. Odrębny obszar to profilaktyka uzależnień oraz leczenie. Z danych PCPR w Gostyniu wynika, że coraz więcej rodziców dzieci umieszczanych w pieczy zmaga się z problemem uzależnienia od narkotyków.

Liczba osób, objętych procedurą „Niebieskie Karty”, na terenie każdej z gmin przedstawiała się w 2023 roku następująco:

Tabela 2. Osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty” w powiecie gostyńskim w 2023 roku

	liczba rodzin	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
Borek Wlkp.	10	8	13	13
Gostyń	49	23	27	45
Krobia	21	21	21	26
Pępowo	3	3	2	3
Piaski	11	10	0	1
Pogorzela	9	7	7	8
Poniec	11	9	1	1
łącznie	114	81	71	97

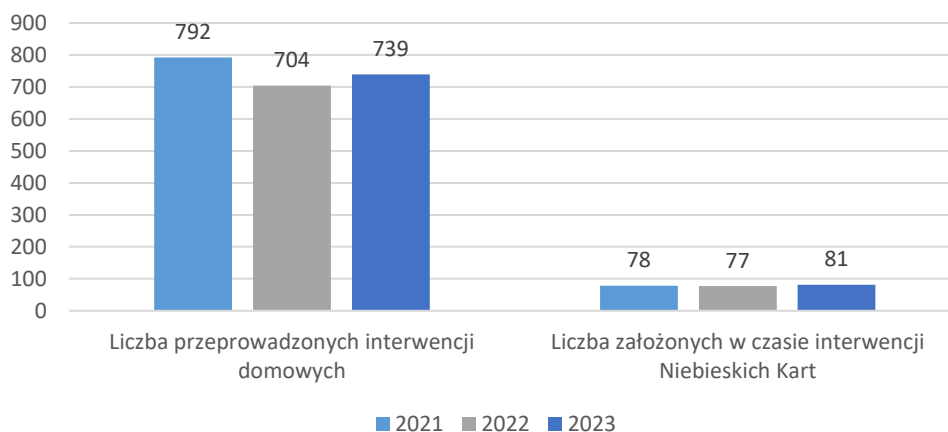
Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej

Ogółem w powiecie gostyńskim liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w 2023 r. spadła w porównaniu do 2020 r. o 43 (ze 157 na 114).

Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu poinformowała, że w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie na terenie powiatu gostyńskiego w 2023 r. policja przeprowadziła 739 interwencji domowych; dla porównania - w roku 2020 było tych interwencji 830, a w 2019 - 592. W czasie tych interwencji założono 81 Niebieskich Kart.

Wykres 5. Interwencje domowe i Niebieskie Karty

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Statystyki policyjne wskazują, że w zdecydowanej większości (85% przypadków) sprawcami przemocy są mężczyźni. W ostatnich latach nie odnotowano sytuacji stosowania przemocy domowej przez osoby poniżej 18 roku życia.

Tabela 3. Sprawcy przemocy w rodzinie

	2022	2023
kobiety	18	17
mężczyźni	76	93
nietelni	0	0
ogółem	94	110

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Dane sądowe wskazują, na niemal o znaczący spadek liczby nadzorów kuratorskich ze względu na ograniczenie władzy rodzicielskiej. Dla porównania – w roku 2023 było 29 nadzorów, a w 2019 – 67. Także mniej dorosłych i nieletnich znajduje się pod kuratelą. W 2019 r. 61 nieletnich znajdowało się pod nadzorem kuratora.

Tabela 4. Sprawy w sądzie dotyczące alimentów i nadzorów kuratorskich

	2021	2022	2023
liczba spraw o przyznanie alimentów	65	52	34
liczba nadzorów kuratorskich ze względu na ograniczenie władzy rodzicielskiej	22	23	29
liczba osób pod nadzorem kuratora			
nietelni	24	23	30
dorośli	30	38	22

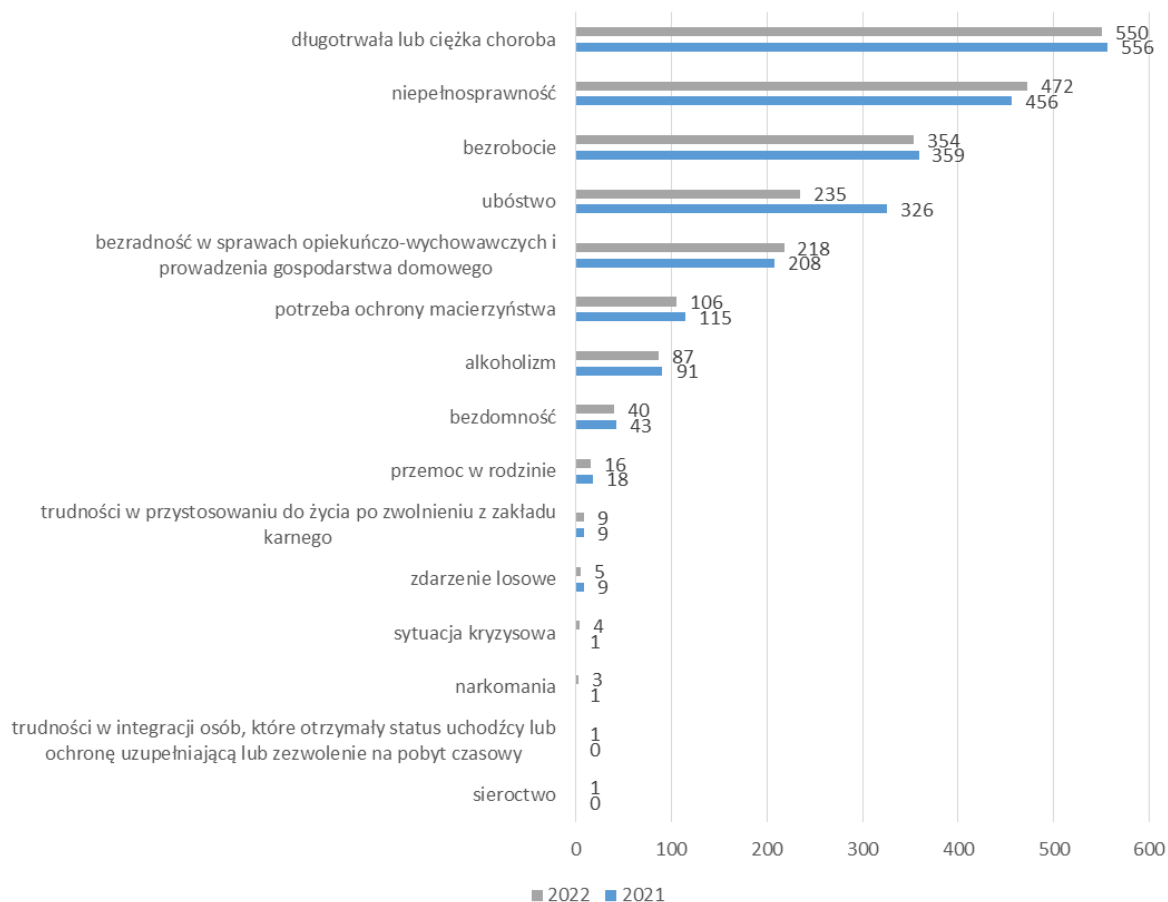
Źródło: dane Sądu Rejonowego w Gostyniu

Praca ośrodków pomocy społecznej

Z danych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że na terenie powiatu gostyńskiego w 2023 r. 218 rodzin korzystało z pomocy ośrodków pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy i wsparcia w powiecie są długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była piątą w kolejności przyczyną objęcia rodziny wsparciem. W skali województwa wielkopolskiego sytuacja wygląda podobnie. Według danych Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poznaniu w 2023 r. 10 687 rodzin korzystało z pomocy społecznej z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Jak zauważyli analitycy, widoczny jest spadek liczby rodzin korzystających z pomocy ze wszystkich najczęściej wskazywanych powodów, w stosunku do minionych lat.

Wykres 6. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dane z ośrodków pomocy społecznej wskazują, że w skali województwa 78% ogółu korzystających z posiłku w 2023 r. stanowiły dzieci. Liczba dzieci otrzymujących to świadczenie wzrosła o 3,5%.

Praca z rodziną, u której zdiagnozowano problemy opiekuńczo-wychowawcze jest zadaniem asystenta rodziny. Od 1 stycznia 2017 roku, na mocy ustawy z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wprowadzono nowe zadania dla asystentów rodziny – mają oni koordynować wsparcie dla rodziców, którzy oczekują narodzenia nieuleczalnie chorego dziecka. Poniższa tabela pokazuje liczbę rodzin z terenu powiatu gostyńskiego, których sposób funkcjonowania wymagał wsparcia w postaci przyznania asystenta rodziny.

Tabela 5. Praca asystenta rodziny

	liczba rodzin	liczba dzieci
	2021	
przydzielenie asystenta rodziny	37	96
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	3	5
	2022	
przydzielenie asystenta rodziny	40	105
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	4	6
	2023	
przydzielenie asystenta rodziny	38	105
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	4	8

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej

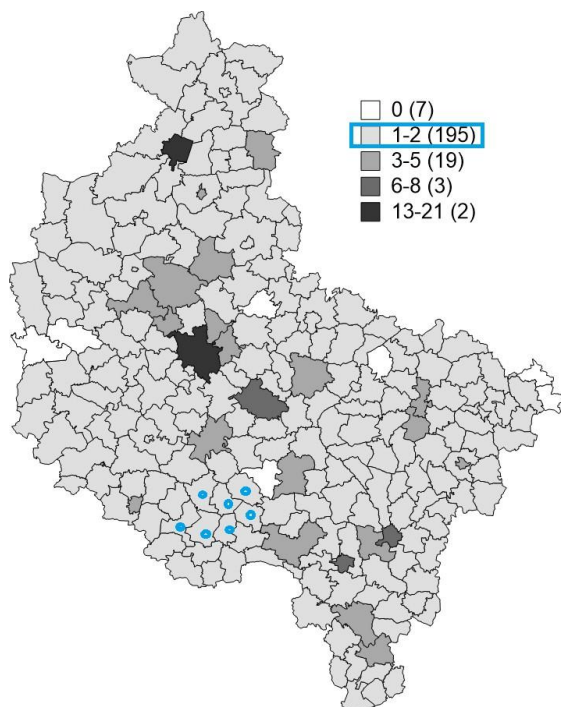
Warto zwrócić uwagę na liczbę dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem. Prawdopodobieństwo, że część z nich trafi do pieczy zastępczej jest wyższe, niż w przypadku dzieci z rodzin, które nie weszły w system pomocy społecznej. W skali województwa 41% rodzin otrzymujących pomoc z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych było objętych wsparciem asystenta rodziny w 2023 r. Oznacza to, że w dalszym ciągu liczba asystentów rodziny jest zbyt mała w stosunku do potrzeb wynikających z liczby rodzin wymagających wsparcia z powodu problemów w opiece i wychowaniu dziecka.

Niestety, nie każda rodzina, z której dziecko zostaje umieszczone w pieczy zastępczej, jest obejmowana wsparciem asystenta rodziny. Wówczas szanse na powrót dziecka do rodziny naturalnej są znacznie mniejsze. Po części ten obserwowany brak wsparcia wynika ze

zbyt małej w stosunku do potrzeb liczby asystentów rodziny. W 2023 r. trzy rodziny, z których dzieci były umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej współpracowało z asystentem rodziny. Koordynatorzy RPZ otrzymali do akceptacji dwa plany pomocy przygotowane przez asystentów.

Mapa 1. Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w gminach województwa wielkopolskiego w 2023 roku (w ciągu całego roku)

Źródło: opracowanie ROPS Poznań na podstawie OZPS za 2023 r.

Wielkopolski Program Wspierania Rodziny, Systemu Pieczy Zastępczej i Adopcji na lata 2021-2025 zawiera diagnozę, że przemiany zachodzące w obrębie rodziny wpływają na wzrost poczucia niepewności, osamotnienia czy zagubienia w prawidłowym pełnieniu ról rodzicielskich. Pomocne w rozwiązywaniu tych problemów okazują się warsztaty, kursy, czy tzw. szkoły dla rodziców, które stwarzają możliwość do wzmocnienia ich kompetencji wychowawczych, przez co pełnią rolę zapobiegającą przekazywaniu dzieci do systemu pieczy zastępczej. Ze statystyk wynika, iż jedna trzecia dzieci przebywających w pieczy zastępczej (33,9%), została tam umieszczona z powodu niezaradności opiekuńczo-wychowawczej. Rozwiązaniem prawnym umożliwiającym podejmowanie działań naprawczych w stosunku do rodzin przeżywających problemy jest rodzina wspierająca. Ma ona, przy współpracy asystenta, pomagać rodzinie w przewyciężeniu trudności uniemożliwiających lub utrudniających właściwą realizację funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizować to zadanie mogą osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka. Praktyka pokazuje, że narzędzie to praktycznie nie jest

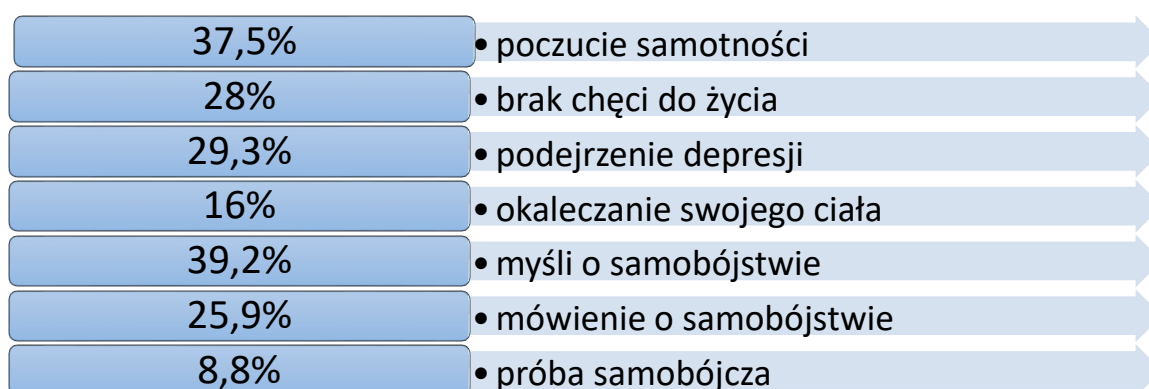
wykorzystywane. Od roku 2012 nie rozwinęła się za to niemal zupełnie instytucja rodziny wspierającej. W 2020 roku na terenie województwa funkcjonowały tylko 2 rodziny wspierające.

Analiza ROPS wskazuje, że wśród wielu wyzwań, stojących przed systemem pomocy społecznej w kontekście wspierania rodzin, na szczególną uwagę zasługują dwa. Po pierwsze potrzeba rozbudowy usług szeroko rozumianego wsparcia rodzin dostosowanych do ich potrzeb i możliwości. Po drugie konieczność poszukiwania nowych sposobów docierania do rodzin z dziećmi, których sytuacja finansowa uległa poprawie, więc egzystują już poza systemem pomocy społecznej, jednak nadal borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

Ważne zjawisko, któremu należy poświęcić uwagę, to nasilające się zjawisko występowania kryzysów psychicznych wśród dzieci i młodzieży oraz liczby samobójstw. W Polsce odsetek dzieci i młodzieży wykazującej zaburzenia psychiczne, w stopniu wymagającym pomocy profesjonalnej wynosi co najmniej 9%, co oznacza, że pomocy systemu leczenia psychiatrycznego i psychologicznego wymaga około 630 000 dzieci i młodzieży poniżej 18. roku życia. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej podaje, że szacując skalę zapotrzebowania na wsparcie specjalistyczne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w województwie wielkopolskim uznać można, że problem ten dotyczy ok. 75 000 nastolatków. Raport z badania „Młode Głowy. Otwarcie o zdrowiu psychicznym” (Dębski M., Flis J. (2023). *MŁODE GŁOWY. Otwarcie o zdrowiu psychicznym. Raport z badania dotyczącego zdrowia psychicznego, poczucia własnej wartości i sprawczości wśród młodych ludzi w Polsce, Fundacja UNAWWEZA, Warszawa*) zrealizowanego w 2023 r. wśród 184 447 polskich uczniów zawiera następujące dane:

Schemat 1. Wybrane aspekty zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży

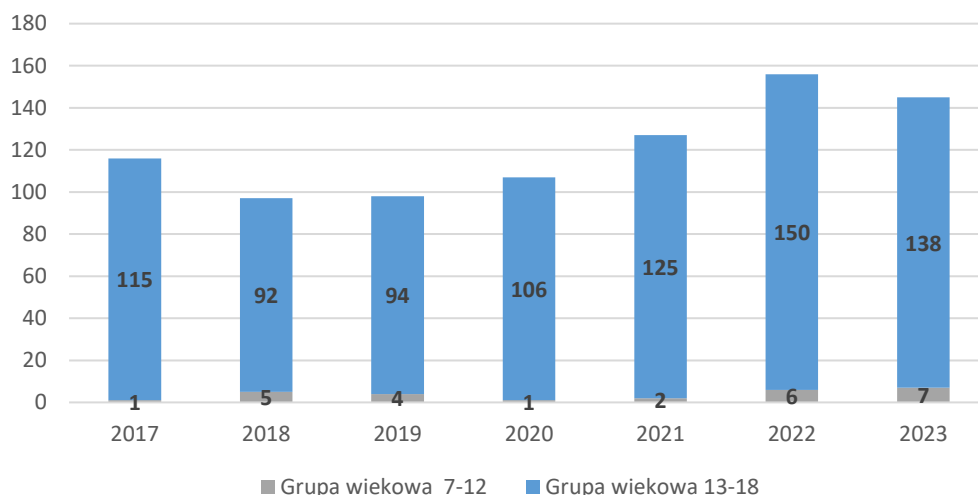

Źródło: „Młode Głowy. Otwarcie o zdrowiu psychicznym”

Co 10 młoda osoba, jak wynika z badań, czuje się niekochana przez swoich rodziców, 11,3% respondentów czuje się zaniedbanych, a 4,5% rozpoznaje doświadczaną przemoc domową. Odsetek osób cierpiących na depresję młodzieńczą może dotyczyć od 27% do 54,08% młodych osób, najczęściej w populacji nastolatków, wśród której odnotowuje się największy odsetek zachowań samobójczych.

Wykres 7. Zamachy samobójcze zakończone zgonem

Źródło: Komenda Główna Policji

W 2023 r. policja odnotowała łącznie 145 samobójstw osób niepełnoletnich, co stanowi nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2022. Inaczej wygląda sprawa z próbami samobójczymi. W 2022 roku na swoje życie targnęły się 2 093 osoby do 18. roku życia, a w 2023 – już 2 139. 66% zdarzeń dotyczy osób w wieku od 13 do 18 lat. W tej grupie wiekowej było najwięcej prób samobójczych ze wszystkich grup wiekowych.

Badania wskazują, że czynnikami chroniącymi przez popełnieniem samobójstwa są m.in. poczucie sensu życia i zaufanie do siebie i innych oraz stabilne środowisko. Warto tu zaznaczyć, że dzieci umieszczane w pieczy zastępczej tych czynników są pozbawione.

Biorąc pod uwagę rosnącą liczbę prób samobójczych i samobójstw, konieczne wydaje się podjęcie działań profilaktycznych. Ważnym elementem tej profilaktyki powinny być szkoły. Mają one niemal codzienny kontakt z uczniami, są w stanie zdiagnozować potencjalne trudności emocjonalne już na wczesnym etapie ich pojawienia się.

IV. DIAGNOZA STANU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM

IV.1 PIECZA RODZINNA I INSTYTUCJONALNA

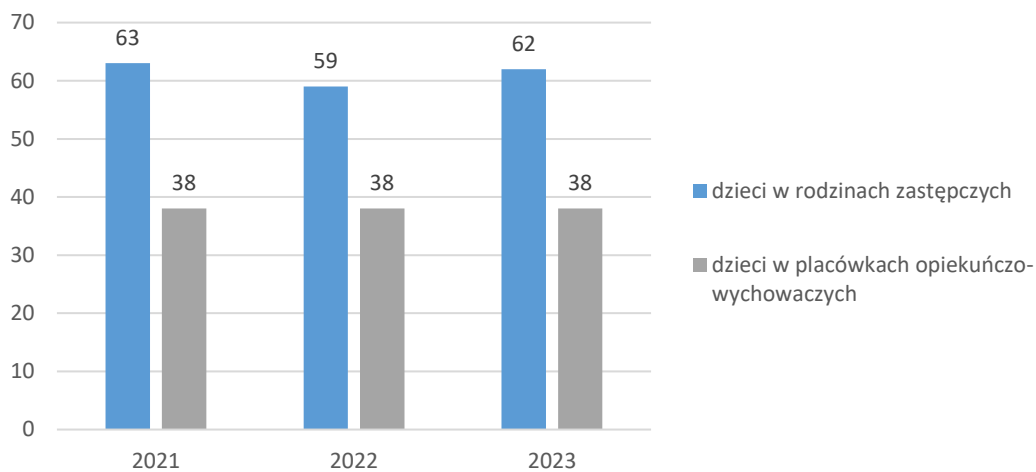
Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi dzieci, z uwagi na czasową niemożność sprawowania opieki przez rodziców, są umieszczane w różnych formach pieczy zastępczej: rodzinnych lub instytucjonalnych. Piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej spokrewnionej, niezawodowej lub zawodowej. W przypadku braku powyższych możliwości zapewnia się instytucjonalną pieczę zastępczą w placówce typu socjalizacyjnego.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku kontynuowania nauki, za zgodą rodziny zastępczej, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia. Dla osób legitymujących się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności warunek kontynuowania nauki nie obowiązuje. Pobyt w pieczy zastępczej może być skrócony w wyniku zmiany sytuacji prawnej rodziców biologicznych, tj. w przypadku przywrócenia władzy rodzicielskiej - powrót do rodziny biologicznej, natomiast w przypadku pozbawienia władzy rodzicielskiej - adopcji dziecka. Kandydaci na rodziców zastępczych, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą mieć świadomość czasowego charakteru opieki nad dzieckiem i obowiązku wspierania kontaktów dziecka z rodzicami, a także brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Na koniec 2023 r. w pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego przebywało łącznie 100 dzieci. W rodzinach zastępczych przebywało 15 dzieci spoza powiatu gostyńskiego, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 28.

Wykres 8. Liczba wychowanków pieczy zastępczej w powiecie gostyńskim w latach 2019-2023

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Od kilku lat główne przyczyny umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego to problem alkoholowy w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz zaniedbania (sklasyfikowane jako inne). Istotną przyczyną jest również przemoc w rodzinie.

Tabela 6. Przyczyny umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej – stan na koniec 2022 i 2023 r.

Liczba dzieci w:	rodzinach zastępczych spokrewnionych		rodzinach zastępczych niezawodowych		rodzinach zastępczych zawodowych		w tym w pogotowiu rodzinnym		placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego	
	31.12. 2022	31.12. 2023	31.12. 2022	31.12. 2023	31.12. 2022	31.12. 2023	31.12. 2022	31.12. 2023	31.12. 2022	31.12. 2023
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	33	34	16	18	10	10	1	3	38	37
sieroctwa	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
pólsieroctwa	5	6	3	3	0	0	0	0	0	0
uzależnienia rodziców, w tym:	14	13	4	8	2	1	1	0	14	1
<i>od alkoholu</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>14</i>	<i>1</i>
przemocy w rodzinie	2	2	0	0	1	3	0	3	3	0
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	5	4	0	1	0	0	21	36
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	0	0	1	1	6	5	0	0	0	0
ubóstwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezrobocia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	11	11	2	1	0	0	0	0	0	1

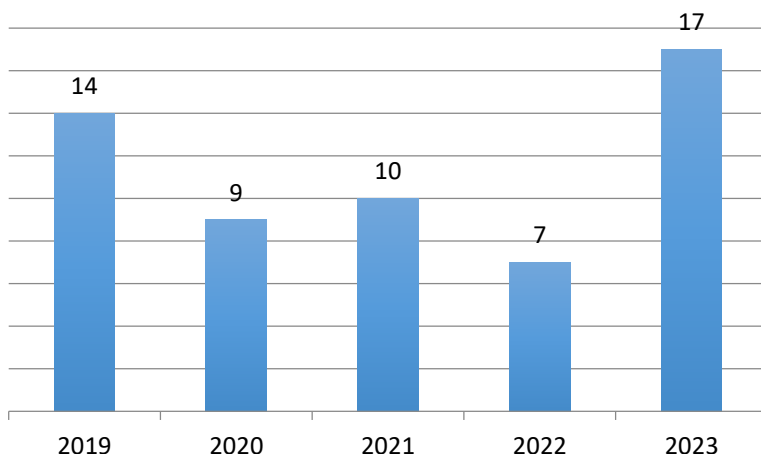
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

W 2023 roku, na mocy postanowień sądu rodzinnego, do rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gostyńskim trafiło 17 dzieci. To najwyższa liczba od 2019 roku. Jednocześnie w 2023 roku rodziny zastępcze opuściło 15 wychowanków (w 2021 r. było ich 30), w tym

4 osoby usamodzielniały się, troje dzieci zostało adoptowanych a dwoje wróciło do rodziców biologicznych.

Wykres 9. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019-2023

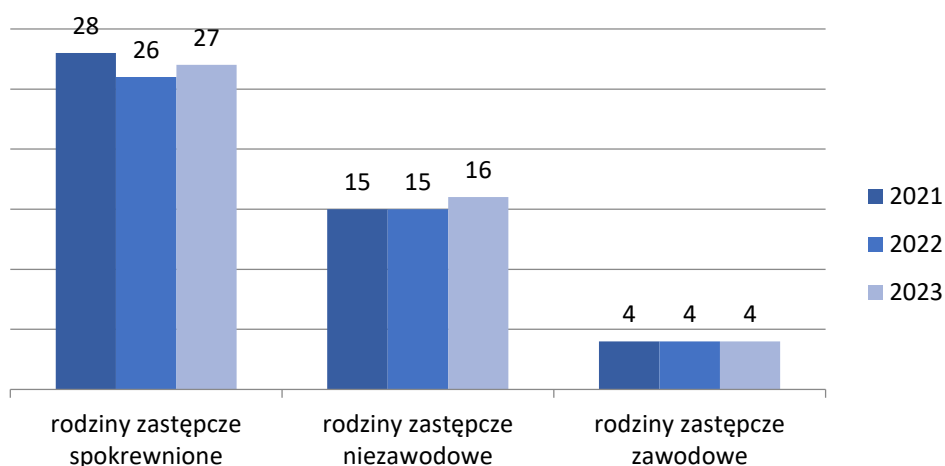

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Do placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie powiatu gostyńskiego w 2023 roku przyjęto 4 dzieci, w 2021 i 2022 roku – 7 wychowanków. W 2023 r. 4 wychowanków opuściło domy dziecka.

Na koniec 2023 roku na terenie powiatu gostyńskiego funkcjonowało 47 rodzin zastępczych, w których opiekę znalazło 62 dzieci. 57,5% wszystkich rodzin stanowiły rodziny spokrewnione, 34,0% rodziny niezawodowe, 8,5% to rodziny zawodowe.

Wykres 10. Liczba rodzin zastępczych w powiecie gostyńskim wg typu

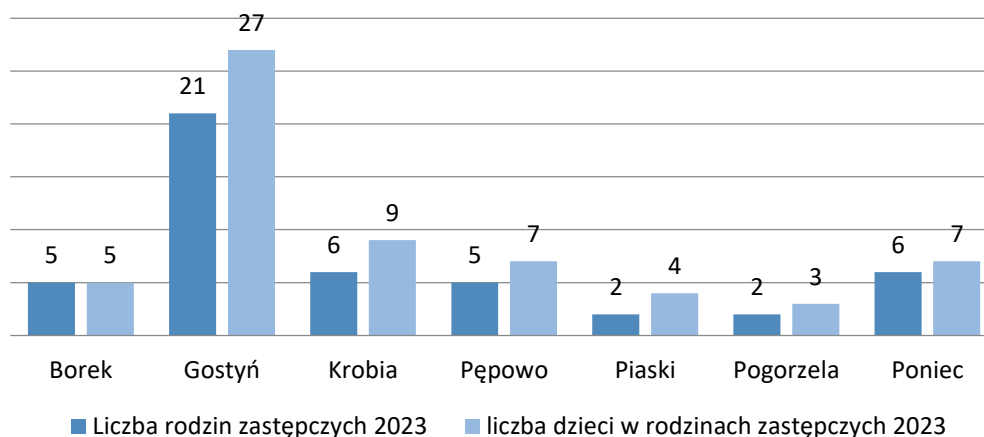

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Najwięcej, 21 rodzin, działało na terenie gminy Gostyń. Na terenie gminy Krobia funkcjonowało 6 rodzin, w tym pogotowie rodzinne.

Wykres 11. Rodziny zastępcze w powiecie gostyńskim wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

W powiecie gostyńskim działają trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego: dwa Domy Dziecka w Bodzewie (w obu 14 miejsc) i jeden w Gostyniu (10 miejsc).

Tabela 7. Stan wychowanków domów dziecka w powiecie gostyńskim

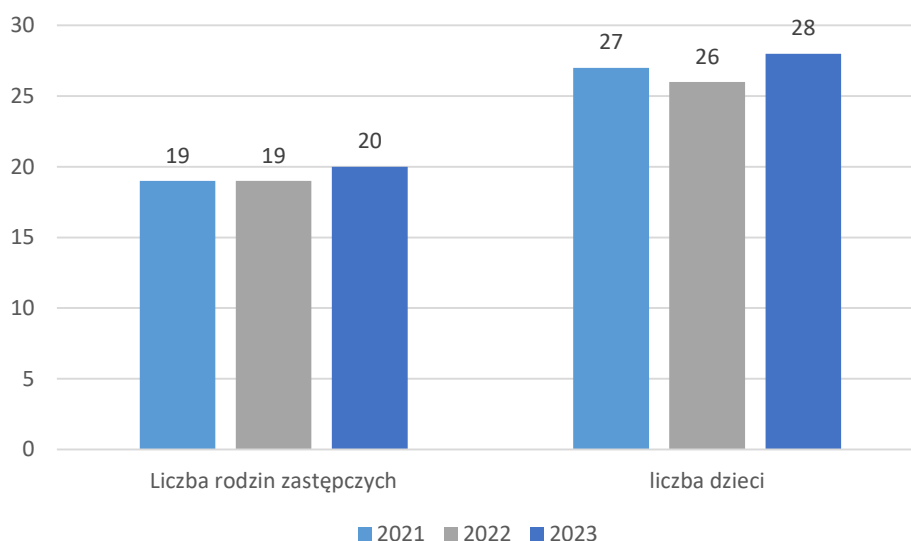
Stan wychowanków Domu Dziecka nr 1 w Bodzewie		
	w ciągu roku	31.12.2023 r.
liczba miejsc	14	14
liczba wychowanków	15	14
liczba wychowanków z terenu powiatu	2	2
liczba wychowanków spoza powiatu	13	12
Stan wychowanków Domu Dziecka nr 2 w Bodzewie		
	w ciągu roku	31.12.2023 r.
liczba miejsc	14	14
liczba wychowanków	16	14
liczba wychowanków z terenu powiatu	9	8
liczba wychowanków spoza powiatu	7	6
Stan wychowanków Domu Dziecka w Gostyniu		
	w ciągu roku	31.12.2023 r.
liczba miejsc	10	10
liczba wychowanków	11	10
liczba wychowanków z terenu powiatu	2	2
liczba wychowanków spoza powiatu	9	8

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. Na końcu 2023 roku na terenie powiatu gostyńskiego funkcjonowało 20 rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Mogłyby przebywać w nich łącznie maksymalnie 60 dzieci/osób pełnoletnich, a przebywało 28 dzieci/osób pełnoletnich. Należy zaznaczyć, że każde przyjęcie dziecka do rodziny odbywa się za zgodą tej rodziny i dodatkowo powinno być uzależnione od warunków materialnych, bytowych oraz predyspozycji osobowościowych członków tej rodziny, w tym również dzieci już w tej rodzinie przebywających. Teoretycznie wolne miejsca znajdują się w rodzinach niezawodowych, jednak rodziny te nie mają gotowości bądź możliwości, aby przyjąć kolejne dziecko. Część tych rodzin to osoby spokrewnione z dziećmi (np. rodzeństwo rodziców biologicznych) lub osoby, które ze względu na wiek, po usamodzielnieniu wychowanków, planują zrezygnować z pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Wykres 12. Porównanie liczby rodzin zastępczych (niezawodowych i zawodowych) i dzieci w nich umieszczonych w 2021-2023

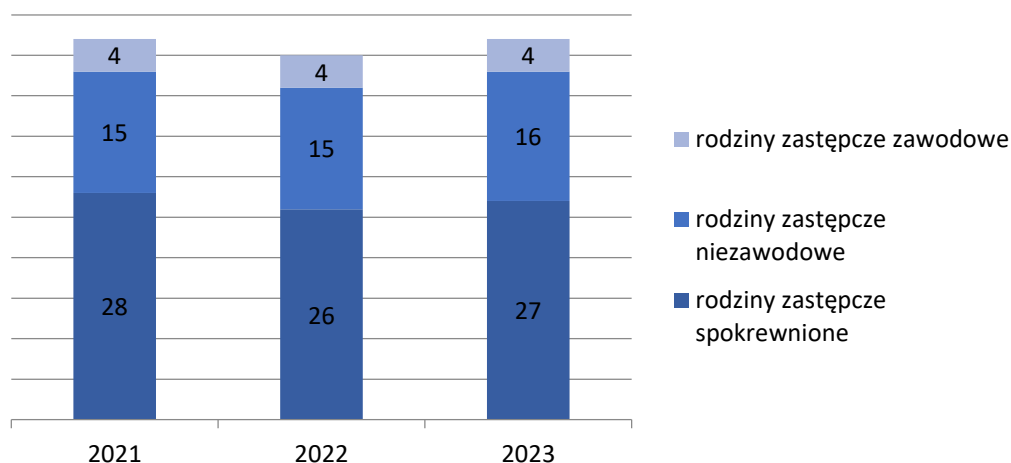
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Od kilku lat maleje liczba niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, w ostatnim czasie można wręcz mówić o kryzysie rodzicielstwa zastępczego, co jest problemem ogólnopolskim. Coraz rzadziej zdarzają się sytuacje zaopiekowania się większą liczbą dzieci przez rodzinę, dlatego liczne rodzeństwa są często umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Problem pojawia się w przypadku dzieci małych, poniżej 10. roku życia, które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie mogą trafiać do instytucjonalnej

pieczy zastępczej. Poszukiwanie rodzin, zastępczych lub adopcyjnych, w przypadku uregulowanej sytuacji prawnej, dla takich małoletnich rodzeństw zajmuje czas, odbierając dzieciom szansę na szybkie znalezienie stabilizacji i bezpiecznego domu.

Wykres 13. Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w latach 2021-2023

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Powyższy wykres pokazuje, jak zmienia się liczba rodzin zastępczych poszczególnych typów. Wyraźnie widać liczebną przewagę rodzin spokrewnionych, czyli dziadków lub rodzeństwa, pełniących funkcję rodziny zastępczej dla konkretnego dziecka czy dzieci, bez gotowości, a często także predyspozycji, by być rodziną zastępczą dla dzieci niespokrewnionych. W sytuacjach trudnych najpierw poszukiwane są osoby z rodziny, które mogłyby zająć się dzieckiem, a dopiero wówczas sąd wydaje stosowne postanowienie. W takich przypadkach dzieci często pozostają w dobrze znanym dla siebie miejscu, u bliskich im osób, co sprawia, że mają większe poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji, mniej stresu związanego ze zmianą i rozstaniem z osobami znaczącymi. Z drugiej strony należy zauważyć, że rodziny zastępcze, ustanawiane przez sąd na podstawie istniejącej więzi biologicznej, często nie mają wystarczających kompetencji (biorąc np. pod uwagę cechy osobowościowe, historię osobistą), by właściwie sprawować opiekę nad dzieckiem i zapewnić mu wszechstronny rozwój. Często też dziecko pozostaje w bezpośredniej styczności z rodzicem biologicznym, któremu władza rodzicielska została co najmniej ograniczona, z powodów, które sąd uznał za ważne (np. przemoc, zaniedbania, uzależnienia).

Aktualnie na terenie powiatu gostyńskiego funkcjonują trzy rodziny zawodowe, w tym jedno pogotowie rodzinne.

Tabela 8. Dzieci w poszczególnych typach pieczy zastępczej w latach 2021-2023 (stan na koniec każdego roku)

	2021	2022	2023
rodziny zastępcze spokrewnione	36	33	34
rodziny zastępcze niezawodowe	18	16	18
rodziny zastępcze zawodowe	9	10	10
Dom Dziecka w Bodzewie nr 1	14	14	14
Dom Dziecka w Bodzewie nr 2	14	14	14
Dom Dziecka w Gostyniu	10	10	10

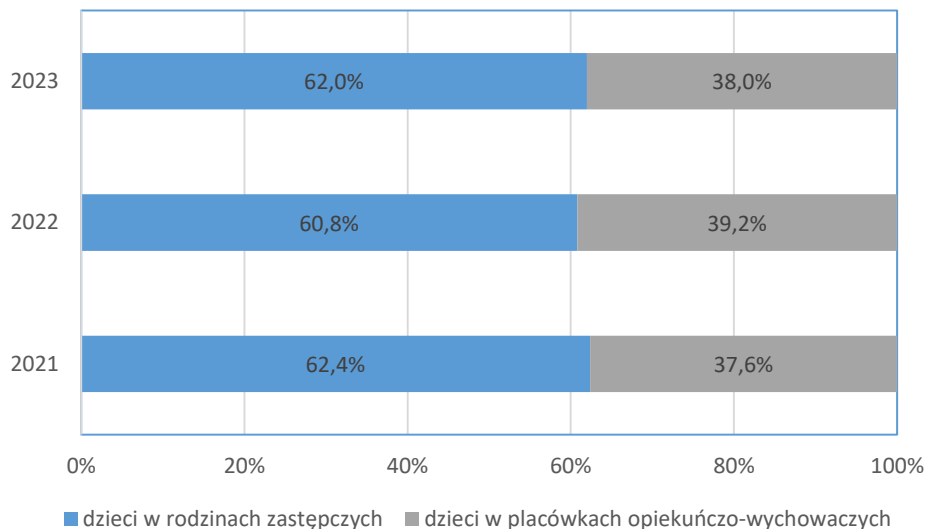
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Jednocześnie należy zauważyć, że opiekę zastępczą byłoby trudno zapewnić bez placówek opiekuńczo-wychowawczych, ponieważ liczba kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe znacząco spadła, a część dzieci nie może mieć zapewnionej opieki w rodzinach spokrewnionych. Często placówka jest jedyną możliwą formą opieki zastępczej dla licznych rodzeństw czy nastolatków sprawiających trudności wychowawcze. Wysoko wykwalifikowana kadra, posiadająca doświadczenie i przygotowana do pracy z trudną młodzieżą, jest w stanie zapewnić właściwą opiekę, odpowiednie wsparcie i przygotować do samodzielnego życia, co może być bardzo trudne dla jednej lub dwóch osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu gostyńskiego jest 38 miejsc, liczba ta nie zmieniła się od czasu poprzedniego programu rozwoju pieczy. Przez większość roku wszystkie miejsca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są zajęte. Dla porównania liczby dzieci w dwóch formach pieczy wzięto pod uwagę stan na koniec roku. Biorąc pod uwagę te dane, można stwierdzić, że udział procentowy dzieci umieszczonych w placówkach i rodzinach zastępczych w ostatnich 3 latach był dość stabilny i średnio wynosił odpowiednio 38% do 62%. W latach 2018-2020 proporcje te wynosiły odpowiednio 42% do 58%.

Wykres 14. Udział procentowy dzieci w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej w latach 2021-2023

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Zaznaczyć należy, że zaledwie 1/3 dzieci w placówkach to dzieci z terenu powiatu gostyńskiego. W 2020 roku nie było konieczności umieszczania dzieci w pieczy poza powiatem, mimo braku rodzin zastępczych deklarujących gotowość do przyjmowania nowych dzieci. Sprzyjającą okolicznością była mniejsza liczba postanowień sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej. Według danych GUS za 2020 rok, w skali kraju liczba dzieci ogólnie w pieczy zastępczej spadła o 0,8% w porównaniu do 2019 roku. Nadal jednak regularnie zdarzają się sytuacje, w których konieczne jest zabranie dziecka z rodziny naturalnej. Dlatego praca z rodzicami biologicznymi w trudnej sytuacji, gdzie istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, jest bardzo istotnym elementem wsparcia, które należy do zadań gmin. Odpowiednia współpraca osób wspierających rodzinę może być alternatywą dla pieczy zastępczej.

Tabela 9. Liczba dzieci z terenu powiatu gostyńskiego oraz innych powiatów w poszczególnych typach pieczy zastępczej w 2023 r.

liczba dzieci i osób pełnoletnich w pieczy zastępczej	na terenie powiatu gostyńskiego, pochodzące z terenu powiatu gostyńskiego	na terenie powiatu gostyńskiego, pochodzące z innych powiatów	poza terenem powiatu gostyńskiego, pochodzące z terenu powiatu gostyńskiego
w rodzinnej pieczy zastępczej	47	15	6
w instytucjonalnej pieczy zastępczej	10	28	2

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Na koniec 2023 roku na terenie powiatu gostyńskiego przebywało 100 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej, w tym 57% stanowią dzieci pochodzące z powiatu gostyńskiego (57 dzieci). Łącznie 8 dzieci z terenu powiatu gostyńskiego było umieszczonych w pieczy zastępczej poza powiatem, na końcu 2020 roku było to 14 dzieci. W większości przypadków uzasadnieniem dla umieszczeń poza powiatem jest miejsce zamieszkania najbliższej rodziny dziecka, gotowej do zaopiekowania się nim.

Ważne jest, aby powiatowy system pieczy zastępczej nie koncentrował się tylko i wyłącznie na własnych zasobach i potrzebach, lecz był kompatybilny z innymi systemami. Postawa otwarta na potrzeby innych umożliwi lepsze wykorzystanie zasobów, a przede wszystkim daje optymalne możliwości zabezpieczenia dziecka w sytuacjach tego wymagających.

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej

W 2023 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu przyjęło i zweryfikowało 10 wniosków wychowanków opuszczających placówki wychowawczo-opiekuńcze (7 wniosków) i rodziny zastępcze (3 wnioski). Opracowano 7 planów usamodzielnienia, które będą również realizowane w latach kolejnych.

Realizowano również 16 usamodzielnień rozpoczętych w latach poprzednich. Uaktualniono i zmieniono 16 planów usamodzielnienia. Usamodzielnianym 8 wychowankom udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomocy w postaci poradnictwa i pracy socjalnej. Proces usamodzielnienia 7 wychowanków zakończono.

W wyniku postępowania administracyjnego wydano, zgodnie z indywidualnymi planami usamodzielnień, 34 decyzje administracyjne przyznające pomoc wychowankom usamodzielnianym oraz realizowano decyzje wydane na kontynuowanie nauki w latach poprzednich, tj. w oparciu o wydane decyzje na kontynuowanie nauki PCPR udzieliło 177 świadczeń w ciągu roku, wydano 6 decyzji o pomocy rzeczowej na zagospodarowanie się dla usamodzielniających się wychowanków oraz 1 decyzję o pomocy finansowej na usamodzielnienie.

Od września 2021 r. usamodzielniani wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej mogą korzystać ze wsparcia w postaci umieszczenia w mieszkaniu treningowym.

Realizowane działania wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej organizuje i propaguje szereg inicjatyw wspierających rodzicielstwo zastępcze.

Prowadzone są festyny rodzinne i inne działania integracyjne, organizowane są grupy wsparcia oraz szkolenia dla rodzin zastępczych oraz dla dzieci przebywających w pieczy. Rodziny mają możliwości diagnozowania dzieci i młodzieży w zakresie dysfunkcji obciążających rozwój dzieci oraz uzyskania pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Przy wsparciu Stowarzyszenia „DZIECKO” pozyskiwane są środki finansowe na kampanie reklamowe i wspierające rodziny zastępcze oraz na kształcanie specjalistyczne rodzin. Zapewnione jest wsparcie ze strony psychologa, pedagoga, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (grupowe oraz indywidualne), które przyczynia się do poszerzania wiedzy i doskonalenia umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych oraz pozyskania niezbędnej pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi.

PCPR w Gostyniu przyznaje – w sytuacjach uzasadnionych i w ramach możliwości finansowych powiatu – świadczenia fakultatywne, m.in. na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związane z kosztami eksploatacji. Przyznaje też zawodowym rodzinom zastępczym świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Istnieje również możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wypoczynku dzieci z rodzin zastępczych poza miejscem zamieszkania, a także świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny zastępczej. PCPR w Gostyniu przyznaje też świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, PCPR w Gostyniu organizuje czasowe umieszczenie w rodzinie pomocowej. Poza tym, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Celem tej pomocy jest wsparcie systemu wychowawczego dla dzieci wymagających specjalnego wsparcia, np. edukacyjnego. Każda forma pomocy finansowej i osobowej przyznawana jest na wniosek rodziny zastępczej.

IV.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO W RAMACH SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

A. Prowadzone przez powiat gostyński, zgodnie ze stanem faktycznym obowiązującym na dzień 31.12.2023 r.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Uwagi
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 572-75-28	- koordynator powiatowego systemu pieczy zastępczej
1a.	Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 572-75-28	- koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, realizator zadań ustawowych Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim, do których zalicza się m.in. - wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - poradnictwo specjalistyczne, - organizacja szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, - diagnozowanie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze, - organizowanie grup wsparcia, - wsparcie rodzin pomocowych, - dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, - gromadzenie dokumentacji dzieci, - współpraca ze środowiskiem lokalnym, mediami, sądami, ośrodkami adopcyjnymi, - prowadzenie rejestru rodzin zastępczych, - prowadzenie sprawozdawczości. Ponadto organizuje dodatkowe działania, w tym: - festyny rodzinne i inne imprezy okolicznościowe, - spotkania integracyjne, - konkursy dla dzieci, Podejmuje również działania wyjaśniające lub interwencyjne w rodzinach.

1b.	Telefon Zaufania	czynny w środy od 15 ⁰⁰ do 18 ⁰⁰ oraz w godzinach urzędowania PCPR	- działający przy PCPR w Gostyniu, obsługiwany przez przeszkolonych wolontariuszy: psychologa, prawnika, terapeutę, pedagoga, pracowników socjalnych, mediatora
1c.	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działająca przy PCPR w Gostyniu
1d.	Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działa przy PCPR w Gostyniu - prowadzenie interwencji kryzysowej i poradnictwo specjalistyczne
1e.	Punkt Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działa przy PCPR w Gostyniu - poradnictwo, doradztwo
1f.	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	ul. Kobylińska 63-840 Krobia	- sprawuje opiekę zastępczą do czasu unormowania sytuacji dziecka
2.	Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bodzewie	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- obsługuje Dom Dziecka w Bodzewie i Gostyniu
2a.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 1	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- liczba miejsc: 14, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2b.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 2	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- liczba miejsc: 14, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2c.	Dom Dziecka w Gostyniu	ul. Ks. Olejniczaka 12a 63-800 Gostyń	- liczba miejsc: 10, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego

B. Instytucje prowadzone przez gminy, działające w systemie pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Uwagi
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borku Wielkopolskim	63-810 Borek Droga Lisia 1 tel. 65 571 61 12	- wsparcie dla rodzin biologicznych
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 250 tel. 65 572 01 11	- wsparcie dla rodzin biologicznych

3.	Punkt Wsparcia w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Fabryczna 1	- pomoc prawna, psychologiczna, informacyjna, terapia
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krobi	63-840 Krobia ul. Powstańców Wlkp. 126 tel. 65 571 11 09	- wsparcie dla rodzin biologicznych
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pępowie	63-830 Pępowo ul. Nadstawek 6 tel. 65 575 89 89	- wsparcie dla rodzin biologicznych
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach	63-820 Piaski ul. Szkolna 1 tel. 65 573 90 08	- wsparcie dla rodzin biologicznych
7.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pogorzeli	63-730 Pogorzela Rynek 1 tel. 65 573 49 53	- wsparcie dla rodzin biologicznych
8.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu	64-125 Poniec ul. Krobska 45a tel. 65 573 13 18	- wsparcie dla rodzin biologicznych
W każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny (zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie).			
W strukturach urzędów gmin działają Gminne Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.			

C. Placówki współpracujące

Lp.	Nazwa placówki	Adres
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 8 tel. 65 572 31 77
2.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Przy Dworcu 4 A tel. 65 572 27 27
3.	Poradnia dla Dzieci i Młodzieży Środowiskowej opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej	63-800 Gostyń, ul. Kolejowa 12 Tel. 535 720 789
4.	Sąd Rejonowy w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Sądowa 1 tel. 65 572 06 96
5.	Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 44 tel. 47 77 25 200
6.	Samodzielny Zespół Opieki Zdrowotnej w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Karola Marcinkowskiego 8, tel. 65 322 68 00
7.	szkoły powiatowe i gminne	
8.	Ośrodek Mediacyjny Stowarzyszenia „DZIECKO”	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 8, tel. 725 167 236, mail stowarzyszeniedziecko@wp.pl

D. Organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania dzieci i rodzin

Lp.	Organizacja	Działania
1.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Kasia” ul. Polna 72a 63-800 Gostyń	– prowadzenie rehabilitacji ruchowej – wsparcie dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością
2.	Stowarzyszenie „DZIECKO” ul. Bojanowskiego 14a 63–800 Gostyń	– organizowanie półkolonii, szkoleń i warsztatów terapeutycznych dla rodzin i dzieci – socjoterapia dzieci i młodzieży – prowadzenie Punktu Wsparcia dla Rodzin
3.	Stowarzyszenie BAZA ul. Górna 89 A 63-800 Gostyń	– pomoc terapeutyczna dzieciom z dysfunkcjami – prowadzenie gminnej placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej – świetlica socjoterapeutyczna BAZA w Gostyniu
4.	Zgromadzeniem Sióstr Służebniczek BDNP, Prowincja Krakowska ul. Jana Pawła II 16-17 63-800 Gostyń	– prowadzenie placówki wsparcia dziennego „Promyki Dobra”

IV.3 ANALIZA SWOT OBSZARU WSPARCIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM

A. Mocne strony

- 1) potencjał ludzki, zaangażowanie społeczne,
- 2) wykształcona i doświadczona kadra PCPR i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) stała możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników, poprzez dostęp do szkoleń, publikacji,
- 4) standaryzacja różnych procesów (np. procedury kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ocen rodzin zastępczych),
- 5) przy PCPR działa zespół przeszkolonych mediatorów,
- 6) przy PCPR działa zespół przeszkolonych trenerów rodzin zastępczych, posiadający uprawnienia do szkolenia programem „Rodzina zastępcza”,
- 7) przy PCPR działa Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- 8) przy PCPR działa Punkt Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin,
- 9) działa Bonifratski Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piaskach-Marysinie,
- 10) działają 3 rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego,

- 11) w każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny oraz w miarę potrzeb powoływane są grupy robocze zajmujące się poszczególnymi przypadkami przemocy w rodzinie,
- 12) działa Powiatowy Zespół Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy, wspierający działania Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu,
- 13) dobrze funkcjonują Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2 i Dom Dziecka w Gostyniu, zapewniające w zdecydowanej większości opiekę nad dziećmi powyżej 10. roku życia,
- 14) funkcjonuje mieszkanie treningowe dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- 15) organizowane są i prowadzone szkolenia i warsztaty dla rodziców przez PCPR, Stowarzyszenie „Dziecko”, Stowarzyszenie „BAZA” i Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gostyniu,
- 16) prowadzone są grupy wsparcia dla rodzin zastępczych,
- 17) prowadzone są grupy wsparcia i szkolenia dla dzieci i młodzieży przebywających w pieczy,
- 18) prowadzone są działania mające na celu wzmocnić poczucie własnej wartości dzieci, m.in. konkurs „Małe i duże sukcesy szkolne”,
- 19) PCPR zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- 20) przy PCPR działa biblioteka metodyczna dla specjalistów oraz rodzin,
- 21) zespół trenerów PCPR realizuje programy wspierające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze dla rodziców,
- 22) działa specjalistyczne poradnictwo rodzinne,
- 23) trenerzy PCPR w Gostyniu prowadzą program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny dla sprawców przemocy domowej,
- 24) publikowane są poradniki dla rodziców,
- 25) dobra współpraca jednostek i organizacji działających w sferze pieczy zastępczej,
- 26) realizowane są przedsięwzięcia na rzecz potrzebujących osób i rodzin, np. coroczna akcja „Mikołaje”, festyny rodzinne, wypożyczalnia sprzętu dla osób z niepełnosprawnością,
- 27) działa Ośrodek Mediacyjny, prowadzący mediacje sądowe i pozasądowe, w tym rodzinne.

B. Słabe strony

- 1) niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych,

- 2) spora liczba osób w podeszłym wieku ubiegających się lub pełniących funkcję rodziny zastępczej dla wnuków – często mających ograniczenia i trudności w prawidłowym wypełnieniu tej roli,
- 3) nierówne traktowanie pełnoletnich wychowanków umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych i pozostałych formach rodzinnej pieczy zastępczej, w zakresie kryteriów stanowiących podstawę udzielanego wsparcia, tj. okresu pobytu w pieczy zastępczej (3 lata i rok),
- 4) nasilająca się dysfunkcjonalność rodzin biologicznych, zwłaszcza w zakresie opiekuńczo-wychowawczym,
- 5) niewystarczające i zbyt późne wsparcie dla rodzin naturalnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub innymi,
- 6) zbyt mała świadomość rodziców biologicznych dotycząca sfery wychowawczej, potrzeb dzieci, a szczególnie zagrożeń, na jakie narażone są dzieci (uzależnienia behawioralne, uzależnienia od środków psychoaktywnych, zaniedbania, nadopiekuńczość),
- 7) niewystarczające działania profilaktyczne w sferze wspierania i doksztalcania rodziców biologicznych,
- 8) zbyt mała świadomość potrzeby samokształcenia się rodziców w zakresie wspierania rozwoju dzieci i korzystania z pomocy specjalistów,
- 9) brak wystarczającej liczby specjalistów, w tym asystentów rodzin przygotowanych do pracy z rodzinami problemowymi,
- 10) niewystarczająca liczba specjalistycznych placówek, punktów udzielających rodzinie wsparcia środowiskowego,
- 11) stygmatyzacja osób i rodzin korzystających z pomocy specjalistycznej – mała świadomość społeczna,
- 12) niewystarczająca liczba specjalistów udzielających pomocy rodzicom mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- 13) brak poradnictwa specjalistycznego dla rodziców i dzieci na terenach niektórych gmin,
- 14) niewystarczająca liczba miejsc, klubów dla starszych dzieci i młodzieży zagospodarowujących czas wolny,
- 15) niskie (niekonkurencyjne) wynagrodzenia kadry merytorycznej jednostek pieczy zastępczej.

C. Szanse

- 1) istniejąca współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, policją, instytucjami pozarządowymi,

- 2) możliwość korzystania ze środków zewnętrznych.

D. Zagrożenia

- 1) niestabilność prawna, projekty zmian systemu pieczy zastępczej, brak konsultacji ze środowiskiem pieczy i przejrzystej komunikacji ze strony urzędów centralnych,
- 2) zwiększająca się liczba zadań nakładanych na organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, co przy braku zwiększenia zatrudnienia może przełożyć się na niewystarczające w stosunku do potrzeb wspieranie rodzin,
- 3) przedłużające się postępowania regulujące sytuację prawną dzieci,
- 4) nieuregulowana sytuacja prawna dzieci przebywających w pieczy zastępczej w przypadku rodziców mających ograniczoną władzę rodzicielską i będących opiekunami prawnymi dzieci utrudnia opiekunom faktycznym (rodzinie zastępczej lub placówkom opiekuńczo-wychowawczym) podejmowanie decyzji dotyczących m.in. zdrowia, kształcenia, uzyskania dokumentów, zgody na wyjazd poza granice kraju itp.;
- 5) niesatysfakcjonujący poziom wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych,
- 6) brak wśród rodzin niezawodowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zawodowej,
- 7) coraz częstsza potrzeba umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej wieloosobowych rodzeństw,
- 8) system małych 14-osobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych może utrudniać nierozdzielanie wieloosobowych rodzeństw,
- 9) nasilający się problem uzależnień rodziców biologicznych, w tym od narkotyków, co negatywnie wpływa na możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej, a w przypadku powrotu stwarza zagrożenie powrotu opiekuna do nałogu i w konsekwencji powtórne umieszczenia w pieczy zastępczej.

Wnioski z analizy

Powiat gostyński dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą pieczy zastępczej, obejmującą takie zasoby jak: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego. Ich działalność wspiera PCPR w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Mając na uwadze wcześniej poczynione spostrzeżenia, należy ocenić, że mamy do czynienia z kryzysem rodzinnej pieczy zastępczej. Brakuje niezawodowych rodzin zastępczych, gotowych do przyjęcia do swego domu dzieci potrzebujących czasowej opieki. Wśród istniejących rodzin brakuje chętnych do tego, by zostać rodziną zawodową. Istniejące

rodziny zawodowe wskazują na nieadekwatny poziom wynagrodzeń w stosunku do odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa, trudności, z jakimi się zmagają, czasu pracy i wysiłku wkładanego w opiekę nad dziećmi i zapewnienie im warunków do wszechstronnego rozwoju.

Niedobory finansowe ograniczają działania na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego oraz możliwości bardziej wszechstronnego wspierania rodzin, np. przez stały dostęp do superwizji, kompleksową diagnozę dzieci i w dalszej kolejności terapię. Wiele działań jest możliwych dzięki środkom zewnętrznym i pozyskiwanym grantom. Odpowiednie dofinansowanie pieczy zastępczej wymaga zmian systemowych. W dalszym ciągu problemem pozostaje dostęp do specjalistów, przede wszystkim psychiatrów dziecięcych. Rodziny zastępcze nie są grupą mającą systemowo zagwarantowany szybszy dostęp do wsparcia.

Kolejny aspekt to przedłużające się postępowania sądowe powodujące niepewność, tak dla rodzin zastępczych, jak i dzieci. Terminy oczekiwania na badanie przez Opiniodawczy Zespół Sądowych Specjalistów, na co często decydują się sędziowie przed wydaniem zarządzeń w sprawie małoletnich, wynoszą kilka miesięcy. Zdarzają się sytuacje, że po kilkunastu miesiącach pobytu w rodzinie zastępczej i nawiązaniu więzi (zwłaszcza w przypadku najmłodszych dzieci), na mocy postanowienia sądu dzieci zmieniają miejsce pobytu, co jest dla nich kolejnym traumatycznym wydarzeniem.

Priorytetem na najbliższe lata jest podnoszenie poziomu funkcjonowania pieczy zastępczej – jest to zgodne z zadaniami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Usprawnianie odbywać się będzie zarówno poprzez polepszanie warunków pobytu dzieci w pieczy, jak i rozszerzanie i intensyfikację fachowego wsparcia i specjalistycznego poradnictwa. Obejmować też będzie dalszą specjalizację w odniesieniu do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Niezbędnym warunkiem prawidłowej realizacji Programu Rozwoju Pieczy w powiecie gostyńskim jest też kształtowanie współpracy wszystkich służb realizujących zadania w zakresie pieczy zastępczej.

V. PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM

V.1 CELE PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI ORAZ WYBRANE

CEL STRATEGICZNY PROGRAMU

Zapewnienie dzieciom, przebywającym poza rodziną naturalną, właściwej opieki i wychowania w pieczy zastępczej na terenie powiatu oraz podjęcie pracy z rodziną pochodzenia dziecka, umożliwiającej powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

CEL 1: PROFILAKTYKA

Zapobieganie kierowaniu dzieci do pieczy zastępczej, poprzez pracę z rodzinami mającymi problemy w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcyjności.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Działania profilaktyczne, mające na celu wsparcie gminnych działań przeciwdziałających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku, poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań	Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych. Liczba przeprowadzonych warsztatów dla rodziców.	2025 r. - 2027 r.	ośrodki pomocy społecznej, PCPR, powiatowe świetlice środowiskowe, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

	<p>profilaktycznych w szkołach, świetlicach środowiskowych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu, a także prowadzenie zajęć warsztatowych dla rodziców, wzmacniających ich kompetencje rodzicielskie i wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne.</p>	<p>Liczba porad udzielonych rodzinom biologicznym.</p>		
2.	<p>Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w prasie, radiu, telewizji i Internecie, a także organizowanie festynów rodzinnych, konferencji itp.</p>	<p>Liczba przeprowadzonych akcji i wydanych/opublikowanych materiałów.</p>	<p>2025 r. - 2027 r.</p>	<p>instytucje i organizacje z obszaru powiatu gostyńskiego</p>

CEL 2: PROMOWANIE I ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu zmianę wizerunku pieczy zastępczej i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez akcje informacyjne i promujące ideę rodzicielstwa zastępczego.	Liczba przeprowadzonych akcji i działań informacyjnych.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
2.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.	Liczba przeprowadzonych postępowań kwalifikacyjnych.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
3.	Prowadzenie szkoleń kwalifikacyjnych dla pozyskanych kandydatów na rodziny zastępcze.	Liczba rodzin/osób, które ukończyły szkolenie i uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ

CEL 3: WSPIERANIE RODZIN ZASTĘPCZYCH

Podejmowanie działań mających na celu wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych w jak najefektywniejszym zaspokajaniu potrzeb dzieci umieszczonych w pieczy oraz zapobiegających wypaleniu zawodowemu.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Udzielanie świadczeń finansowych i wynagrodzeń.	Liczba udzielonych świadczeń obligatoryjnych oraz wynagrodzeń.	2025 r. - 2027 r.	Starosta, PCPR-ORPZ
2.	Przyznawanie w uzasadnionych przypadkach świadczeń	Liczba udzielonych świadczeń fakultatywnych.	2025 r. - 2027 r.	Starosta, PCPR-ORPZ

	fakultatywnych dla rodzin zastępczych.			
3.	Zapewnienie rodzinom wsparcia ze strony koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
4.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc poprzez prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, udzielanie pomocy specjalistycznej (m.in. psychologicznej, pedagogicznej, prawnej itp.) rodzinom zastępczym i ich dzieciom.	Liczba przeprowadzonych szkoleń. Liczba uczestników szkoleń. Liczba przeprowadzonych mediacji. Liczba udzielonych porad, pomocy specjalistycznej.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
5.	W uzasadnionych przypadkach przyznawanie rodzinom osób do pomocy.	Liczba zawartych umów i liczba rodzin korzystających ze wsparcia osób do pomocy.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ

6.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.	Liczba wolontariuszy i osób korzystających z ich wsparcia.	zgodnie z potrzebami rodzin	PCPR-ORPZ, Partnerzy
7.	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie wsparcia specjalistów na ww. spotkaniach.	Liczba przeprowadzonych grup wsparcia. Liczba uczestników grup wsparcia.	na bieżąco, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin	PCPR-ORPZ
8.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe.	Liczba rodzin pomocowych.	zgodnie z potrzebami	Starosta, PCPR-ORPZ
9.	Organizowanie wsparcia poprzez superwizje dla rodzin zastępczych.	Liczba superwizji.	zgodnie z potrzebami	PCPR-ORPZ
10.	Wspieranie działania rodzin zastępczych przez placówki wsparcia dziennego.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia.	2025 r. - 2027 r.	powiatowe świetlice środowiskowe

CEL 4: INSTYTUCJONALNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu gostyńskiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
-----	-----------	-----------	-------------------	--------------

1.	Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r. ż. umieszczonych i umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze
2.	Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba i rodzaj wolontariatu.	2025 r. - 2027 r.	PCPR –ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze

CEL 5: WSPIERANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zapewnienie wsparcia dla wychowanków pieczy zastępczej, w czasie ich pobytu w pieczy oraz po usamodzielnieniu, wzmacnianie różnorodnych kompetencji w celu przygotowania do samodzielnego życia.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Organizowanie grup wsparcia, szkoleń i spotkań dla wychowanków pieczy.	Liczba spotkań. Liczba uczestników.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
2.	Objęcie dzieci diagnozą i pomoc w zapewnieniu specjalistycznego wsparcia.	Liczba dzieci objętych wsparciem.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
3.	Uwzględnianie zdania dzieci dotyczącego pobytu w pieczy i zgłaszanych potrzeb.	Liczba wysłuchań przed okresowymi ocenami.	2025 r. - 2027 r.	Koordynatorzy, PCPR-ORPZ

4.	Regulowanie sytuacji prawnej dzieci.	Liczba uregulowanych sytuacji.	2025 r. - 2027 r.	Sąd Rodzinny, wnioski PCPR -ORPZ i placówek
5.	Występowanie z wnioskami o alimenty.	Liczba powództwa.	2025 r. - 2027 r.	Dyrektor PCPR
6.	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach IPU.	2025 r. - 2027 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo -wychowawcze
7.	Udzielanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków.	Liczba i kwota udzielonych świadczeń.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ
8.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków, m.in. poprzez pomoc w znalezieniu pracy, wydanie skierowania do mieszkania chronionego, konsultacje psychologiczne, prawne.	Liczba osób objętych wsparciem. Liczba wychowanków kierowanych do mieszkania chronionego.	2025 r. - 2027 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo -wychowawcze
9.	Pomoc usamodzielnianym wychowankom w pozyskaniu mieszkań z zasobów gmin.	Liczba wychowanków, którzy pozyskali mieszkanie.	2025 r. - 2027 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo -wychowawcze, gminy

10.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych.	Liczba wychowanków, która skorzystała z tej formy wsparcia.	2025 r. - 2027 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze
11.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy i znalezienia zatrudnienia.	Liczba wychowanków, która skorzystała z tej formy wsparcia.	2025 r. - 2027 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze, PUP, lokalne firmy

CEL 6: WSPIERANIE RODZIN BIOLOGICZNYCH

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w celu zapewnienia możliwości jak najszybszego powrotu dzieci do rodziców biologicznych.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, realizacja planów pomocy dziecku i rodzinie; organizowanie zajęć warsztatowych, zawieranie kontraktów, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-	Liczba opracowanych planów pomocy. Liczba przeprowadzonych warsztatów i liczba uczestników.	2025 r. - 2027 r.	koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej we współpracy z asystentami rodzin, PCPR, OPS-y

	pedagogiczne, pomoc specjalistyczna.			
2.	Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów między dziećmi w pieczy zastępczej i ich rodzicami biologicznymi.	Liczba rodziców utrzymujących kontakt z dziećmi w pieczy.	2025 r. - 2027 r.	rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze
3.	Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej, ukierunkowanej na poprawę sytuacji rodzin biologicznych, pozwalającej na powrót dziecka do rodziny.	Rodzaj i zakres podejmowanych działań.	2025 r. - 2027 r.	PCPR, OPS-y oraz inne instytucje i organizacje

CEL 7: SPECJALIŚCI

Wspieranie specjalistów z zakresu pieczy zastępczej poprzez podnoszenie kwalifikacji i szkolenia. Zapewnienie poziomu zatrudnienia adekwatnego do zwiększającej się liczby zadań.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Dokształcanie specjalistyczne dla specjalistów pracujących w zakresie pieczy zastępczej, szczególnie koordynatorów.	Liczba przeprowadzonych szkoleń. Uczestnictwo w konferencjach.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ, samorząd powiatowy
2.	Superwizja, w tym pracy socjalnej.	Liczba superwizji.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ, samorząd powiatowy

3.	Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych.	2025 r. - 2027 r.	PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ops-y, kuratorzy, policja, sąd
----	---	---	-------------------	--

V.2 LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, jako konieczny element programu rozwoju pieczy zastępczej określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych. Limit ten jest rozumiany jako zapewnienie środków na ich zorganizowanie i prowadzenie, a nie konieczność jego osiągnięcia. W celu realizacji zadań z zakresu rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach obowiązywania programu rozwoju pieczy.

Tabela 10. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowych	Sposób realizacji
2025	5 – w tym rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia	Kontynuacja realizacji podpisanych umów i/lub pozyskanie nowej rodziny.
2026	5 – w tym rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia	Kontynuacja realizacji podpisanych umów i/lub pozyskanie nowej rodziny.
2027	5 – w tym rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia	Kontynuacja realizacji podpisanych umów i/lub pozyskanie nowej rodziny.

Na koniec 2023 r. w powiecie gostyńskim funkcjonowały cztery rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Z początkiem 2024 r. umowa z jedną rodziną zawodową została rozwiązana. Aktualnie na terenie powiatu gostyńskiego działają trzy rodziny zastępcze zawodowe. Zakłada się funkcjonowanie pięciu rodzin zastępczych zawodowych, co zaspokoiłoby potrzeby powiatu w tym zakresie.

V.3 ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie do wartości rodziny, poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
4. Zapewnienie opieki dzieciom poniżej 10. roku życia wyłącznie w rodzinnych formach pieczy zastępczej.
5. Wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych poprzez podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, przyznawanie świadczeń fakultatywnych, organizowanie pomocy wolontariuszy.
6. Kontynuowanie zatrudnienia koordynatorów w liczbie stosownej do przepisów prawa i potrzeb.
7. Zapewnienie kompleksowej pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
8. Zaktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym oraz zmotywowanie do kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
9. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.
10. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
11. Zmniejszenie liczby dzieci z powiatu gostyńskiego umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
12. Utrzymanie mieszkania treningowego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

V.4 ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.

2. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych.
3. Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania oraz nastolatków.
4. W większości przypadków brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny.
5. Zmniejszająca się liczba rodzin adopcyjnych gotowych wychowywać więcej niż jedno dziecko.
6. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
7. Trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.
8. Utrudniony dostęp do specjalistów, długie okresy oczekiwania.
9. Niewystarczająca współpraca usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia).
10. Niewystarczająca współpraca części rodzin zastępczych z instytucjami.
11. Podział środowiska rodzin zastępczych wynikający z odmiennego ujęcia w przepisach prawa, co skutkuje różnymi możliwościami wspierania tych rodzin przez powiat.
12. Niewystarczające kompetencje i zdolności części rodzin zastępczych i wynikająca z tego postawa oczekująca wyręczenia przez instytucje w realizacji podstawowych zadań nałożonych na rodziny zastępcze.

V.5 SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2025-2027 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu Gostyńskiego i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

VI. ZAKOŃCZENIE

Przedstawiony Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2025-2027 wyznacza kierunki działań, zmierzające do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zastępczych niezawodowych. Nadrzędnym celem wszystkich działań wskazanych w Programie jest wspieranie procesu wychowawczego oraz zapewnienie dzieciom – dotkniętym koniecznością wychowywania poza rodziną naturalną – właściwej opieki i wychowania w pieczy zastępczej na terenie powiatu. W sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej podjęcie pracy z rodziną pochodzenia dziecka umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub – gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Działania PCPR w Gostyniu od wielu lat koncentrują się na realizowaniu różnorodnych działań skierowanych na pomoc dziecku. W oparciu o wieloletnie doświadczenia PCPR Program kładzie nacisk na rozwój współpracy między lokalnymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, na skuteczną pracę rodzin zastępczych z dziećmi oraz wspieranie rodzin zastępczych w prawidłowym wypełnianiu swoich zadań, a także utrzymanie istniejących zasobów pieczy instytucjonalnej.

Realizacja Programu wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji: samorządów, władz lokalnych, sądów, PCPR, gmin i ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu, lokalnych organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia, oświaty itd., a przede wszystkim ze strony rodzin zastępczych. Tylko przy pełnej współpracy ww. podmiotów realizacja Programu może być pełna i efektywna.

Uzasadnienie

Art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 19 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) stanowi, iż do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

W związku z powyższym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu opracowało Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2025-2027, którego przyjęcie jest niezbędne, aby skutecznie i systemowo nieść pomoc oznaczonej w nim grupie społecznej.

Opracowany dokument został przedstawiony do konsultacji z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci i rodziny oraz środowiskiem związanym z pieczą zastępczą, w wyniku których nie zgłoszono uwag.

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest uzasadnione.